

Ulla Thorbjørn Hansens prædiken ved bispevielsen i Roskilde Domkirke

Taler

Ulla Thorbjørn Hansen
Nyindviet biskop for Roskilde
Stift

Dato

4. september 2022

Sted

Roskilde Domkirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 12, vers 31-42

Der findes et ældgammelt dokument fra England – Elydokumentet. Af dette gamle og gulnede dokument kan vi se, at der for 1000 år siden blev nævnt en biskop over Roskilde Stift. Biskop Gerbrand. Det 1000 år gamle dokument kan man i disse dage se på Roskilde museum.

I dette mægtige kirkerum væver vores historie sig sammen med vores forfædres historier. Og med oplæsningen af dagens evangelium fra evangelisten Matthæus bliver vi knyttet sammen med den bibelske historie, som går endnu længere tilbage.

Vi er en lille del af noget meget større.

Det bliver vi mindet om i dag ved en bispevielse – og det bliver vi mindet om med 1000-års jubilæet.

Det er blevet sagt at:

”I en religion, der er historisk, i alle dette ords betydninger, er der ingenting, der rigtig dør, og alt nyt der bliver til, må søge at komme til rette med det gamle, der ikke dør”.

Ordene er hentet hos kirkehistorikeren Jørgen I Jensen:

”I en religion, der er historisk, er der ingenting, der rigtig dør, og alt nyt der bliver til, må søge at komme til rette med det gamle, der ikke dør”.

Når fortiden studeres, er det ikke bare fortidens fortid, der er tale om. Det handler også om nutid og muligheder i fremtiden. Somme tider giver fortiden grund til fortrydelse. Der var nogle ting, vi ikke nåede at sige. Eller vi fik sagt noget, vi skulle have holdt for os selv.

Fortiden er ikke blot alt det, der har været, og som aldrig kommer igen. Nej, fortiden lever i vores erindring – i vores erindring om alt det, der *kunne* have været: De forspildte muligheder, de mulige inspirationer, de uafprøvede idéer. Alt det, der ikke er gået, som vi havde forventet det – eller forestillet os for bare 50 år siden.

Fortiden forbliver ikke det, den har været. Fortiden forandrer sig. Den lever ikke løsrevet fra vores virkelighed. For vi mennesker lever i erindringsfællesskaber. Vi husker sammen. Vi husker forskelligt. Ja, og vi husker op imod det, som andre husker. Det er dét, en kultur kan. Og det er også dét, der kan gøre det svært at ændre en kultur, når den har udviklet sig i en negativ retning.

Kirken er et kærlighedsfællesskab og et fortolkningsfællesskab. Men den er også et erindringsfællesskab. Et erindringsfællesskab i samfundet. Og vi skal huske at fortælle historierne videre til hinanden og til de kommende generationer.

-

Kirken er historie. Kirken er bygget af mursten og af levende stene. Kirken har ifølge Grundtvig – (Grundtvig, der var lidenskabeligt optaget af historie, af kirke og folk) – betydning og forbindelse til alle mennesker i et samfund, *uanset* om de er troende eller ej: ”Ingen klog eller veltænkende Stats-Mand kan tabe kirkehistorien af sigte” sådan skrev Grundtvig til dem, han kaldte *naturvidenskabsfolk eller naturalister af ånd*. Af religionen drak folket ifølge Grundtvig helte-Mod.

Grundtvig mener, at både stat og kirke kan lære af kirkehistorien.

Hvad er det vi kan lære? Vi kan lære mod. Vi kan lære at være modige, ja, ligefrem helte-modige.

Som feltpræst og ledende beredskabspræst har jeg mødt mange modige. Modige soldater, modige politifolk og beredskabsfolk, modige læger og andre, der har været udsendt i krig, krise og katastrofer. Helte-modige.

Men man må også med Grundtvig fremhæve en anden slags mod. Det mere stille og eftertænkssomme mod – modet til blandt andet at stå ved sin fejlbarlighed! Mod til at være et menneske på godt og ondt.

Dét *heltemod* kan vi også lære af vores historie og lære af vores selverkendelse af at være én i en lang række af mennesker.

Vi lever i en perfektionskultur, men skal vi udnævne et menneske til at være perfekt, så må det være det menneske, der ved, at det ikke er perfekt i sig selv og derfor lever i afhængighed og åbenhed overfor Gud og mennesker.

-

En jubilar i år er Ludvig Holberg. Her i september for 300 år siden blev det første professionelle teaterstykke opført på dansk – ”Den politiske kandestøber”. I det stykke, og i de stykker Holberg siden skrev, er der skikkelser, som med humor har lært os om det værste ved os selv: Vores hovmod, vores kynisme, vores mobning, vores mistro, vores foragt.

Som oplysningsmand skrev Holberg i sine bøger om helte-og heltindehistorier om den dyd, der især kendetegner en helt eller en heltinde: Skønsomhed. Mens en ikke-helt er karakteriseret af hævnerrighed og skinhellighed, så er en heltinde forbundet med skønsomhed.

Ludvig Holberg talte gerne om dyder og laster, men han var ikke den store fortæller for at tale om synd. Han så ikke mennesket som bundet af synden. Holberg så mennesker som væsener, der skal oplyses for at blive trukket væk fra overtro og ufornuft.

Holberg var med til at indvarsle en ny tid. En tid, hvor mennesker ikke længere kunne tro på Gud som på Luthers tid. I oplysningstiden var der mange, der så Gud som én, der var rykket på afstand og havde trukket sig tilbage på pension som *Deus otiosus* – for at nyde sit otium. Gud var ikke længere nødvendig, mennesket havde dybest set nok i sig selv og sine egne kræfter og åndsevner.

Ord som synd og tilgivelse blev fra da af anset for at være temmelig uvedkommende.

Oplysningstiden lagde grunden til en grænseløs optimisme på menneskets vegne.

Da biskopperne i 1885 gjorde den tekst fra Matthæusevangeliet, som vi har hørt, til dagens prædiketekst, var det sandsynligvis kirkens forsøg på at sætte en *grænse*.

Og man kan da roligt sige, at netop begrebet om ”synden mod Helligånden” ser ud til at trække en voldsom grænse for, hvad vi som mennesker kan slippe afsted med.

Den barske evangelietekst har en kontekst. Og som altid er det gavnligt at høre ordene i den rette kontekst – i den rette sammenhæng.

Situationen er den, at Jesus, lige før de ord vi har hørt, har helbredt et menneske fra svær lidelse. De omkringstående farisæere anklager i jalousi Jesus for at stå i ledtog med den onde selv.

Jesu modstandere tror ikke på, at Jesus er den gode, den sande Gud i form af et menneske på jorden. Jesu modstandere anklager Jesus for at stå i ledtog med det dæmoniske.

I stedet for at dele glæden med manden, der var blevet helbredt, lægger de afstand til dét, de selv kan se.

Søren Kierkegaard beskriver *det dæmoniske* som angsten for det gode. I denne angst gør farisæerne sig selv til dommere og glider af på deres egen fejlbarlighed. Derfor svarer Jesus dem, at der er en synd, der ikke kan tilgives.

Angsten for det gode er én af de dybe og dystre hemmeligheder i menneskesindet.

Som en form for arvesynd, viser den, at vi er skabt som mennesker af kød og ånd.

På en bagvendt måde fortæller synden, at mennesket er ånd.

En ræv kan ikke synde, for den er bare natur. Den kan ikke lægge afstand til hverken sig selv eller det onde. Men vi mennesker kan tage afstand fra det onde. Og denne ånd er vores adelsmærke. Et adelsmærke, der forpligter.

En synd, der ikke kan tilgives, lyder frygtindgydende. Og jeg husker Theo, min gamle teologiprofessor, der engang med stor lidenskab slog i bordet og sagde: ”Der er altså noget, der er så galt, at det ikke er godt for noget!”

Derfor er ordene om tilgivelse af synd mere end blot et spørgsmål om høflig omgangstone og overbærenhed.

Dagens ord – om synd mod Helligånden – er talt ind i en bestemt tid – men de siger samtidig noget om den tid, vi lever i. For også i vor tid kan vi finde på at vende tingene på hovedet og kalde det, som er godt, for ondt og omvendt.

Men her sætter Jesus en grænse – også i dag! Det er ikke lige meget, hvad vi siger og gør, hvordan vi lever vort liv! At tale imod Guds åbenbare kærlighedsgerninger og bevidst frasige sig Guds kærlighed, det er ikke det, vi er bestemt til. Vi skal ikke begynde at kalde det, som er åbenbart godt for ondt eller det åbenlyse onde for godt!

-

Lad os for et øjeblik forestille os, at vi er tilskuere og sidder og kigger op på en kæmpe scene, og at dagens evangelium udspiller sig som et skuespil.

Hvis vi ser et teaterstykke og undervejs lægger afstand til handlingen, så bliver vi ikke grebet af handlingen.

På samme måde, så bliver ordene om den utilgivelige synd kun meningsfulde, hvis vi ser historien om Jesus som et lidenskabeligt anliggende.

Hvis man forstår og lader sig gribe af ordene om den utilgivelige synd, så bliver det et lidenskabeligt anliggende for én at finde et svar, som ikke slukker håbet om at være i gode hænder i livet såvel som i døden.

Og det svar, som man kan gribe ud efter, er det, som Jesus taler om, når han siger: I har fået et tegn – et Jonas tegn – jeg er opstået.

Jesus siger – det tegn er min kærlighed – den kærlighed som I mennesker hver dag korsfæster – i stort eller småt – den kærlighed som bliver givet jer kvit og frit, og som I samvittighedsløst og tanketomt kan vende om til noget ubekvemt, fordi I i virkeligheden frygter kærligheden, og hvad den vil gøre ved jer. Men frygt ikke. Tro kun. Og gå så ud og bær frugt – kærlighedsfrugt til glæde for andre.

Ordet Gud og ordene om synd og tilgivelse giver set på den baggrund i dén grad stadig mening.

De kalder erfaringer frem, og gør, at når afstanden mellem mig og andre mennesker bliver utilgivelig stor i tanke, ord eller handling, så kalder Gud os stadig frem. Gud kalder vores livsmod frem. Kalder os til at vælge livet – være livsmodige.

Og når jeg ser mig selv i det evangelisk historiske lys, finder jeg fred i disse ord fra fortiden og mærker mig selv velsignet i det erindringsfællesskab, som kirken kan være på trods af al dens nød og strid. Og så kan jeg tage Grundtvigs ord (om historien) op og selv fatte mod og frimodigt også sige til min omverden, til dem der vil lytte og dele ånd med mig i stat og samfund, at vi er fælles om at være fejlbarlige.

Da jeg i sin tid blev konfirmeret i Sct. Mikkel Kirke i Slagelse fik jeg et konfirmationsord med på vejen af Paulus:

”Således skal I regne jer selv for levende for Gud og døde for synden i Jesus Kristus”.

Mit konfirmationsord er skrevet af apostlen Paulus, der engang var en fnysende og nidkær farisæer. Paulus forfulgte de kristne, ja, fik dem slået ihjel på grund af deres tro. Men Paulus blev overvundet af Guds kærlighed i sin søn, der kom til os julenat.

Paulus blev grebet af Helligånden og lod sig døbe.

Resten af sit liv var Paulus tjener for sin korsfæstede og opstandne Herre Jesus Kristus.

Til sidst måtte Paulus lade sit liv for det. Men hans *historie* er et synligt udtryk for, at der er håb den dag i dag – for de forfulgte kristne – men også for dig og mig.

Der var håb for farisæeren Paulus, og der er håb for farisæeren i enhver af os.

Ja, vi har vi lov at regne os selv for levende for Gud i Jesus Kristus vor Herre.

Kilde

Roskildestift.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

12. søndag efter trinitatis, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet, Tiltrædelsestale

Relateret

Peter Skov-Jakobsens tale ved bispevielsen af Ulla Thorbjørn Hansen i Roskilde Domkirke 4. september 2022

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/ulla-thorbjorn-hansens-praediken-ved-bispevielsen-i-roskilde-domkirke>